

POPRAWIENIE (36) *sb n*

o, a oraz pierwsze e jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie), końcowe e pochylone.

sg *N* poprawienie (9); -é (4), -(e) (5). ◊ *G* poprawieniã (11). ◊ *D* poprawieniu (9). ◊ *A* poprawieni(e) (3). ◊ *L* poprawieniu (4).

Sł stp notuje, *Cn*, *Linde* brak.

I. Rzeczownik od „poprawić” (35) :

1. Zmianienie na lepsze, ulepszenie, udoskonalenie; *emendatio* *Mącz*, *Modrz*, *Cn*; *correctio* *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *melioratio* *JanStat* (33) : *Correctio*, *Poprąwienie/ Polepżenie*. *Mącz* 350b, 216a; *Calep* 263a, 359a.

poprawienie czego (1): *Haec est correctio philosophiae veteris et emendatio*, *Poprąwienie* *ftarádawney* *Philosophiey á mądrości*. *Mącz* 350b.

a. *O prawie, stosunkach między ludźmi i sprawach mających znaczenie publiczne* (16) : [*posłowie mówili*] *Tu iżeśmy widzieli wykroczenie od powinności ku Rzeczypospolitej [...] oskarżaliśmy to przed WKM, co IchM bojąc się tego poprawienia wykładali przed WKM, że my religiją odmieniamy* *Diar* 71, 71.

poprawienie czego (14): mamy w tym nadzieję, żebyśmy tym strachem zewnętrznym od nieprzyjaciela rychlej przyciśnieni byli wszyscy ku poprawieniu tego czego ku gruntownej obronie na potym potrzeba. *Diar* 68; *APellátio/ zową odezwánie od obciążliwego skazánia niższego Sędźiego/ do wyższego/ dla poprąwienia tego/ coby od niższego prze nieumiejętność/ álbo nieopátrność [...] było opużczono* *GroicPorz* aa4v; *ModrzBaz* 11v; *ku rozdźieleniu y poprąwieniu gránic [...] máią połąć pośły z oboięy strony* *SarnStat* 1114. *Cf Wyrażenia*.

Wyrażenia: »poprawienie kalendarza« = *reforma kalendarza papieża Grzegorza XIII* (1): święty *Woyćiech* teraz po poprąwieniu *Kalendarzá rániéy* bywa *dzieśiącią* dni, niż *piérwéy* *SarnStat* 1278.

»poprawienie obyczajow« [*szyk 3:1*] (4): *áby Pan Krytús Syn Boży/ y iego prawdá po wżyftkim* *fwiećie* *flynęłá [...] áby było poprąwienie obyztáiw* *dobrych y* *fwiećtych*. *KrowObr* 132v, 36, 41, 137v.

»poprawienie praw« (3): *A gdy fię to iuż o poprąwieniu y ftánowieniu praw [de emendandis et condendis legibus]* *lkończy/ toż dopiro to trzebá wftáwić/ áby nic przeciwko práwam* *niemogło być wáżono* *ModrzBaz* 100v, 101, 121.

»poprawienie prze« (2): *poprąwienie* *Prze [melioratio controversiae]* *ma bydź raz tylko ná roku záwitym* *SarnStat* 791 [*idem*] 813.

Szereg: »poprawienie a dobre postanowienie« (1): [*młodzieńczyk*] *áby to záfię wroćiwfzy fię [z obcego kraju] do domu/ vmiał drugim powiedźieć/ ku poprąwieniu á dobremu poftánowieniu* *porządku [res domesticas emendandas]* *w oyczyźnie* *fwey*. *ModrzBaz* 11v.

b. *O ludziach, ludzkim życiu i postępowaniu* (29) : *KwiatKsiąż* D4; *Tobie fámeego siebie y wżyftkie* *fprawy* *moie* *ku poprąwieniu* *poruczá* *m/ lepiej tu być karánym/ niż ná przyfzłym* *fwiećie*. *LatHar* 593.

Wyrażenie: »poprawienie żywota« (4): *Okázuie [!] Páweł* *fwiećty* *iáká miłość* *ma ku Koryntom/ á iákó z poprąwienia* *żywothá* *ich* *był wesoł* *Leop 2.Cor 7 arg; BiałKat* 376; *Trudno wyliczyć* *Collegia*,

szkoły [...] do których tak młodzi iako y ftarzy [...] się schodzą/ o świętych rzeczach/ o poprawieniu żywota [...] z sobą rozmawiając. *ReszHoz* 132, 122.

Szereg: »poprawienie i polepszenie« (1): Ieft tedy Pokutá prawdziwé á vprzémé náwrócenie [...] z pewnym vmyśłem poprawienia y polepszenia żywota swoiého. *BiałKat* 376.

a. Zlikwidowanie [czego] (1) : Dla poprawienia szkodliwych złości y fałszów [...] wstawiamy: [...] *SarnStat* 407.

c. O zdrowiu (1) :

Wyrażenie: »poprawienie na zdrowiu« (1): Inclinatus morbus, Poprawienie na zdrowiu. *Mącz* 57c.

d. O tekście (4) : *SeklKat* Z3v; Codicem recognoscendi causa legere, Dla poprawienia xięgi czytać. *Mącz* 251a; Synod zlecił/ ábychmy wten przekład pilnie wezrzeli/ á coby się ku poprawieniu godnego być zdało/ żebychmy náznaczyli. *BudBib* b.

a. Errata (1) : Omyły ku poprawieniu: piérwsza liczbá list wskazuje/ á druga liczbá Wiérz. *SienLek* Aaaa3.

2. Odbudowanie, przywrócenie do dobrego stanu [czego] (1) : aby Comiśsarzow także swych dotego zesłał y swym kosztem zdochodow innych Łabgowskich ktore bierał y dotego czasu napoprawienie tego Portu bierze. naprawić y vprztać rozkazał *ActReg* 46.

3. Powiększenie [czego] (1) : żeby poddani nowych rzeczy w państwie zacząć/ ábo nowego pana pragnąć nie mogli: co więc pośpolicie czynią/ ábo dla poprawienia swych fortun/ ábo dla powyśszienia stanu *GórnDworz* Hh8.

II. Rzeczownik od „poprawić się” ‘stać się lepszym’ (1) : Toć są wafze słowá o ludzie zapamiętali Dufz swoich/ s których/ y co inżzego wskazuje/ iedno iżecie iufz tak bárzo są zátwardziali w fercach swoich/ y wtych náukach Diabelskich/ iż też o poprawieniu namnieyszey ikierki niemyślić. *KrowObr* 236.

Synonimy: 1. *naprawienie*; 2. *odbudowanie, odnowienie, polepszenie*.

Cf **POPRAWA, POPRAWIĆ, POPRAWIĆ SIĘ**